СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 26. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, субота, 1-го лютого 1947. No. 26. NEW YORK and JERSEY CITY, Saturday, February, 1, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ РАДИТЬСЯ ГУБЕРНАТОРІВ У СПРАВАХ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Нові засади внутрішньої політики зарисовуються на овиді, на підставі яких вирішуватимуть важні справи безогляду на партійну приналежність. Це слідно з цього, що президент Труман віднісся до стейтових губернаторів тоді, коли мав вирішувати поведінку супроти предсідника майнерської юнії Джана Л. Луїса, коли він односторонно зірвав контракт юнії з федеральним урядом. Щойно, вислухавши поглядів губернаторів, президент склав свою політику в цій справі. З Білого Дому подано інформацію, що на майбутнє президент буде теж радитися губернаторів у важніших справах, як це робив колись Джеферсон, щоб підтримувати традицію про самостійність стейтів.

РЕСПУБЛИКАНЦІ ВІДСТУПАЮТЬ У СПРАВІ ЗНИЖЕННЯ ПОДАТКІВ.

Республиканські провідники в палаті репрезентантів зрікаються свого домагання, щоб обнизити особисто-доходові податки на 20 відсотків, як це проголосила Республиканська Партія після виборів, одначе вони будуть пробувати знизити буджет іншими дорогами. Таке звідомлення оприлюднив предсідник палати Джозеф В. Мартин. Якими способами будуть доходити республиканці до своєї мети, Мартин не сказав. Сенатор Джордж, демократ з Джорджії, заявляє від себе, що буджет, предложений Труманом, може бути знижений на чотири біліони. Він предявляє, зниження видатків на оборону і прилюдні роботи.

ПРОЦЕС ЗА ПЛАТНЮ „ВІД БР[...]"

Перед дистриктовим федерал[...]і-тройті розпочалося поновне перес[...]ців у справі платні „від брами". Рішення, що робітникам належиться платня від часу вступу до воріт підприємства, видав був федеральний суддя Френк А. Пикард в 1942 р. у процесі гончарської юнії проти підприємства керамічних виробів у Мт. Клеменс, в стейті Мишиген. Коли його рішення потвердив Найвищий Суд Злучених Держав, почали юнії вносити до судів домагання доплати таких платень за минулі часи й тому підприємці, а теж і федеральний уряд домагання перевірки цього рішення. Суддя Пикард розпочав переслухання в цій справі і першого дня вислухав адвокатів підприємства з Мт. Клеменс та федерального прокуратора. Розправу перервано після шістьох годин.

ТОРНАДО, МОРОЗИ, СНІГОВІЇ.

В околиці Ню Йорку панує від кількох днів справжня весняна погода, а з південних стейтів наспіли вісті про буревій в Алабамі, Тенесі, Арканзо, Джорджії і Мизурі. Найважче потерпів стейт Алабама, де буревій поперевертав доми. — У стейтах Середнього Заходу, а це в Іллиной, Висканзин, Минесоті, Айові й Небрасці запанувала справжня зима, получена з сніговіями. Дороги завалені глибоким снігом, перервана в багатьох місцях комунікація, навіть літаками. Нараховують 20 випадків смерти в територіях навіщених буревіями. — З Канади наспіли вісті про різнородні зміни в погоді: дощі, нестерпні морози, сніговії, гради, громовиці і блискавиці. Найгірше потерпіла околиця Венкуверу над берегом Пацифіку у Бритиш Коломбії, де шкоду нараховують на $100,000. — З Европи наспіли вісті про страшну зиму, серед якої кинулася пошесть инфлуенції. У столиці Швеції, в місті Стокголмі 100 людей занедужало на „флю". Шеста частина мешканців стала нездібна до праці.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ РАДИТЬ НАД КОМІРНИМ.

Сенатська комісія для банків і валюти почала переслухувати свідків і знавців у справі підвишки комірного на 10%. До заміщання понять, яке панує в справі підвишки комірного, причинилася заява президента, що він противний підвишці. До переслухання як знавців покликано бувших високих урядовців з Бюра Адміністрації Цін і інших агенцій.

ПАМЯТНИК ДЛЯ РУЗВЕЛТА В ГАЙД ПАРКУ.

З нагоди 65 річниці народження Френклина Делано Рузвелта поставлено в роднинім маєтку небіжчика президента постумент з граніту, а на ньому погруддя з мармору. Памятник уфундувала юнія кравецьких робітників з Ню Йорку, а погруддя вирізбив Гліб В. Деружінскі. Його поставили в подвірю музею, уфундованого небіжчиком у своїм маєтку. Приявними при відслоненні памятника в четвер 30 січня була вдова Еленор Рузвелт і інші члени родини. Іменем федерального уряду, який заряджує музеєм, приняв цей памятник архівар Солон Н. Бок. Він сказав, що музей Рузвелта стає тепер „міжнародньою каплицею", яку відвідують 500,000 осіб річно.

Померла Анна Боївка
бувша Головна Радна У. Н. Союзу

Дня 28. січня 1947 померла по короткій недузі Анна Боївка, бувша головна радна У. Н. Союзу, і членкиня від 1913 року. Покійна приїхала до Америки малою дитиною. Походила з Карпатської України. На американській землі стала в ряди свідомої української іміґрації в часі, коли інші її земляки були мадяронами і москвофілами. Була вона головно активною в праці для У. Н. Союзу в стейті Пенсилвенії, де проживала довший час, і звідки була вибрана головною радною У. Н. Союзу. Опісля перенеслась до Ню Йорку, де перебували теж її діти, Павло й Евелін. Померла вона в домі доньки Евелін у Ню Гейвен, Конн., а похорон відбудеться на 1. лютого в Ню Йорку. Останніми роками була вона членкинею від. 25 У. Н. Союзу. Прожила 57 літ. Хай земля буде їй пером!

Адмірал Бирд долетів до Малої Америки коло Південнового Бігуна

Адмірал Ричард Бирд, який стоїть на чолі американської виправи до Антарктиди, прилетів літаком до бази Мала Америка збудованої ним вчасі попередньої виправи з 1939 р. Корабель, яким плив Бирд, спинився на ледоватім морю Роса у віддалі 585 миль і з нього пустився Бирд літаком до Малої Америки. Там уже перед тим залетіли інші членн виправи і поробили приготування до розшуків цілої території південного бігуна. Ґоловним змаганням виправи Бирда буде устійнити, як далеко сягає море в напрямі бігуна і чи Антарктида це один остров, чи більше.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОКІНЧИТИ З НЕДОСТАТКОМ ХАРЧІВ У РІЗНИХ КРАЇНАХ.

На нараді Міжнародньої Харчової Комісії у Вашингтоні переслухано знавців у справі недостачі харчів у світі, а при цій нагоді виявилося, що харчова кріза в яких дванадцяти державах буде тривати до кінця біжучого року. З нарад вийшло рішення створити малу комісію, яка мала б працювати безупину три місяці і яка в подробицях підготовила б акцію для постачання харчів до потребуючих країв.

ОБЛЕКШЕННЯ ВИДАЧІ ПАСПОРТІВ ДО ЕВРОПИ.

Департамент стейту придумав способи лекшого видавання паспортів на подорож туристів до Европи. Подорожні мають наперед забезпечити собі готелі в Европі, запевнити місце для повороту і способи подорожування по Европі. Подробиці будуть оприлюднені незабаром. Зарядження мають на цілі помогти американським консулам в Европі в опіці над американськими громадянами вчасі подорожі.

ЛИСТ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ ДО ПАНІ РУЗВЕЛТ.

З нагоди вибору п-ні Еллнор Рузвелт предсідницею Комітету Людських Прав в О.Д., Український Конгресовий Комітет вислав їй листа з поздоровленням на новому пості. „Якщо хтонебудь заслуговує на честь очолювати це гуманітарне тіло — пишеться в листі — то це насамперед Ви, що в наших часах завжди була чемпіоном в боротьбі за права бездомних, покривджених і гноблених". Пригадуючи, що власне український нарід, як на окупованій большевицькою Росією батьківщині, так і на скитанні в Европі звязуватиме свої великі надії з вибором п-ні Рузвелт предсідницею Комітету Людських Прав, УКК висловлює сподівання, що п-ні Рузвелт найде час і енергію, щоб віддати окрему увагу цему народові. „Хай Господь збереже Вас в цілій Вашій силі для добра людського роду" — сказано в листі УКК, підписаному його предсідником Степаном Шумейком.

Президент Труман прохатиме в конґресі затвердження американського вкладу в буджет ІРО та на допомогу потребуючим країнам

Лейк Саксес, 30. січня. — Протягом найблищих 10 днів президент Труман звернеться до Конгресу з проханням затвердити 70,000,000 долярів американського вкладу в буджет Міжнародньої Організації для Скитальників (ІРО) та більшої суми на допомогу найбільше знищеним війною европейським країнам. Американський вклад у буджет ІРО становить 47.75 відсотків цілого буджету. На дотеперішню допомогу знищеним війною країнам, яку давала УНРРА, Америка вложила понад 75 відсотків загальної суми. Вважається, що президент Труман прохатиме Конгрес затвердити таку суму пропорцію американської допомоги й на майбутнє. В своєму посланні з 10-го січня президент заявив, що прохатиме 326,000,000 долярів на допомогу скитальникам та 645,000,000 долярів на допомогу поодиноким країнам, як теж окремо 137,000,000 долярів на допомогу Филипинам. Докищо не має відомостей, чи цей проект президент якнебудь змінить. Відмовляючи дальшої допомоги потребуючим країнам за посередництвом УНРРА, департамент стейту сам буде рішати про висоту допомоги та якій країні її дати. Запропонована квота американського вкладу до ІРО відноситься насамперед до харчової і т. п. допомоги скитальникам, а кошта переслання будуть взяті окремо під увагу.

КАПМАНІЯ ЗА ДОПУЩЕННЯ 400,000 СКИТАЛЬНИКІВ ДО АМЕРИКИ

Филаделфія, 30. січня. — Громадський Комітет Допомоги Переміщеним Особам починає кампанію за переведення в теперішньому Конгресі законопроекту, який уможливив би приїзд до Злучених Держав 400,000 скитальникам протягом найблищих чотирьох років, згідно зі заявою голови Комітету, д-ра Ірл Гаррісона. Проект закону буде готовий протягом найблищих двох тижнів і представлений Конгресові. Пятьдесять визначних Республиканців і Демократів, як теж сам Президент, мали б одобрювати цей проект.

СВІТ НАД ПРОПАСТЮ ЕКОНОМІЧНОГО ЗАЛОМАННЯ.

Лейк Саксес, 30. січня. Офіціяльні представники 17 країн погодилися сьогодні, що тільки негайне збільшення продукції і консумції може врятувати світ від господарської катастрофи. Вайкаунт Брус, б. міністр Австралії і тепер предсідник Підготовчої Комісії Пропозицій Світового Прохарчування при О.Д. порівняв теперішнє господарське положення з положенням першої світової війни, з тою тільки різницею, що теперішне ще чорніше. Він заявив, що світ може бути врятований від господарської катастрофи тільки негайним збільшенням продукції і консумції, що означає не тільки потребу сільсько-господарської експансії, але теж

(Докінчення на стор. 4-тій).

АМЕРИКА СТУДІЮЄ МОЖЛИВІСТЬ РЕВІЗІЇ ПОЛЬСЬКИХ КОРДОНІВ

Лондон, 30. січня. У звязку з конференцією заступників закордонних міністрів Чотирьох Потуг, американські кола студіють можливість ревізії західних кордонів Польщі, визначених Потсдамським договором. З конкретною пропозицією виступить американська делегація аж після того, як малі держави висловлять свої погляди в справі мирового договору з Німеччиною. Америка вважає, що Північний Шлеськ і частини провінцій Бранденбургу та Помор'я повинні залишитися при Німеччині з огляду на їх сільсько-господарське значення для цілої країни. Американська пропозиція ревізії теперішних польських кордонів, яку має одобрити департамент стейту, не заторкує проблеми Східних Прус, прилучених до Совєтського Союзу. Американська опінія є проти того, щоби прилучені тепер до Польщі східні території Німеччини перебували під постійною польською окупацією. В американських коментарах додається, що вигляди на можливість зміни західних кордонів Польщі є досить малі, бо на цих територіях вже встановлена польська влада й ніхто не піде війною, щоб її звідтіль виперти, головно тоді, як польські претенсії піддержує Совєтський Союз. Москва офіціяльно заявила, що теперішні польські кордони вона вважає за остаточні. Проте, ці кордони мусять бути затверджені мировою конференцією, на якій Америка буде обстоювати свою пропозицію ревізії.

АНГЛІЯ ВІДКЛИКАЛА СВОГО АМБАСАДОРА З ВАРШАВИ.

Варшава, 80. січня. Британський уряд офіціяльно повідомив, що англійський амбасадор у Варшаві Віктор Кавендіш-Бентинк був підвищений в ранзі і призначений на інший пост. В короткому часі він мав би залишити Варшаву. Імя амбасадора Кавендіш-Бентинка відоме з політичного процесу графа Ксавієра Грохольского, в якому один зі свідків зізнав, що британський амбасадор піддержував польський революційний рух з метою повалити теперішний уряд. У Лондоні це обвинувачення офіціяльно заперечили. Негайно після того, як британський амбасадор повідомив польського віцеміністра закордонних справ про децизію свого уряду та про свій швидкий виїзд з Варшави, польські власті заарештували Марію Маршовську, офіціяльного перекладача британської амбасади. Амбасадор Кавендіш-Бентинк має обняти інший важливий пост амбасадора. Нового амбасадора до Варшави ще не призначено й в коментарах заявляється, що це „забере багато часу" заки він буде призначений.

ВІДЛОЖЕНО ПОЛЬСЬКО-БРИТАНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

Лондон, 30. січня. Польсько-британські торговельні переговори, які мали початися в Лондоні цего тижня, були відложені на неозначений час.

ЮГОСЛАВІЯ ПРОТИ АВСТРІЙСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА.

Лондон, 30. січня. Конференція заступників закордонних міністрів має розвязати ще одну „проблему": югославський представник виступив проти австрійського, називаючи його нацистом.

ІТАЛІЯ ПРОСИТЬ ГОЛОСУ.

Італійський уряд звернувся офіціяльно до конференції заступників закордонних міністрів у Лондоні з проханням вислухати італійську думку в справі мирового договору з Німеччиною.

КОМІСІЯ О. Д. НА БАЛКАНАХ ПОЧИНАЄ ПРАЦЮ.

Атени, 30. січня. Комісія Ради Безпеки О. Д., яка має провірити події на грецькому кордоні, розпочала свою працю, відбувши сьогодні своє перше засідання в Атенах. Після полагодження формальностей, розглянено югославське зажалення, що Греція не допускає югославської делегації, роблячи пашпортові труднощі.

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА В СОВЄТСЬКІЙ ОЦІНЦІ.

Московська „Комсомольская Правда" на проханя читачів інформує їх про американську пресу. Майже всі газети з Ню Йорк Таймс і Ню Йорк Гералд Трибюн зараховано до „про-фашистських і пронацістичних", або до „реакційних".

ВИЇМКОВИЙ СТАН В ІРАНІ.

З Теґерану півофіціяльно повідомляють, що іранський уряд на пропозицію міністра війни рішив проголосити виїмковий стан в деяких провінціях, головно над Каспійським морем. Причин цего рішення не подається.

СПІЛЬНА БРИТАНСЬКО-АРАБСЬКА КОМІСІЯ.

В найблищих днях має бути створена спільна арабсько-британська комісія, завданням якої буде причинитися до розвязки палестинської проблеми.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОРИСТУВАТИСЬ ГОЛОСОМ НАРОДУ

Перед нами невеличкий часопис, видаваний Виховною Асоціяцією стейту Ню Джерзі, що вже 92 роки служить виховним справам цього стейту.

Асоціяція займає голос у різних справах, що відносяться до освіти і виховання, як теж змагає до цього, щоб спільними силами поліпшити долю учительства. Ця організація — а саме це хочемо підкреслити — змагаючи до здійснення своєї цілі сама старається це осягнути, але рівночасно заставляє громадянство працювати в тому самому напрямі. Коли якась справа, яка її обходить, має вирішуватись в законодатному тілі, то організація взиває загал впливати на це тіло, як теж на впливові урядові чинники.

Ми, американські українці, маємо в нашій акції, от хоч би тільки оборони України чи ратування українських скитальників, теж до діла з подібними установами й політиками, як і згадана організація, тому вартує взяти під увагу ті прості поради, які вона подає у таких справах.

Отже в першу чергу, коли іде про те, щоб впливати на представників в конгресі чи легіслатурах, чи на особи на високих урядових становищах то, каже ця організація, найбільший вплив мають на тих людей письма з тих місцевостей, звідки вони походять, згл. де їх вибрано. Правда, і вони раді знати, що в цілій країні думають про дані справи, але звертають пильнішу увагу таки на ці письма, що приходять з їхніх виборчих округів, чи з їх рідних сторін.

Друге, треба писати до тих людей про такі справи, над якими вже дебатують у законодатних установах, або які незабаром прийдуть під обради. Такою справою буде, наприклад, дуже скоро справа допущення більшого числа скитальників з Европи до Злучених Держав. І тому саме не треба нашим організаціям і поодиноким особам довше зволікати, а треба писати до сенаторів і конгресменів вже тепер і домагатись, щоб її понаглити й вирішити позитивно.

Не писати ніколи довгих письм! Сенатор чи конгресмен — як кажуть — дістає так много різних письм, що коротке письмо, яке цікаво й розумно написане, а ще з його округи, він певно сам перечитає, особливо, як воно порушує проблему, над якою конгрес дебатує, чи скоро дебатуватиме.

Письма від різних осіб і писані на різний лад мають куди більше значення, ніж письма надсилані масово, а всі однакові. Сенатори та конгресмени, як кажуть, є експертами щодо цього, щоб розпізнати, що є організованою масовою пропагандою, а що висловом певних ідей великого числа індивідуальних людей. Щодо організацій, то вони мають значення тільки тоді, коли дуже впливові й коли їхнє місце осідку є в тій виборчій окрузі, звідки сенатор чи конгресмен походить. До цього ще додати б, що президент держави та високі урядовці звичайно цікаві чути голоси з різних сторін країни. У всякій акції добре теж мати за собою ще й голоси таких осіб, що мають поважання у цілій країні.

Поради ці, як бачимо, розумні й вартує до них застосуватись.

Турбуються підвищенням рівня науки

З двох висловів д-ра Джеймса Б. Конанта, президента університету Гарвард у Кембридж, Масс., у його погляді на підвищення освіти серед американської молоді, можна зрозуміти, про що йде справа. У своїм річнім звіті, преявленім минулого тижня університетській Раді Наглядачів, стверджує Конант таке: „Освіта є зазразлива, Одним з наслідків теперішнього напливу ветеранів до колегій та університетів буде домагання їхніх молодших братів, та загалом молодшої генерації, здобути теж і для себе таку нагоду". У другому місці підчеркнув д-р Конант свою віру в те, що продовжування загальної освіти буде влучною відповідю на питання, як зробити людяними теперішні професії.

Зїзди й конференції педагогів та громадських діячів у післявоєнному часі виказують, що Америка зрозуміла недостачі дотеперішньої шкільної освіти. Ми згадували про зїзд педагогів з цілого краю, які склали програму для підшукання талантів для виховання будучого проводу нації. Тепер годиться зареєструвати деякі голоси, які вказують, що серед широких кол освічених людей йде постійне змагання до цього, щоб висока освіта стала власністю якнайширших мас подібно, як це вже тепер є із середньою освітою при помочі так званої „гайскул". Це на ділі середня школа, хоч вона має назву „високої школи".

В минулому році покликано до життя з доручення президента Трумана Комісію для Вищої Освіти. Дня 11 грудня відбула ця комісія наради У Вашингтоні для тимчасової провірки проблеми, як то повести виховання, чи там освіту, при помочі існуючих колегій („каледж") та університетів. Ці школи буквально переповнені воєнними ветеранами, яким уряд дає наукові стипендії. Стверджено тоді, що у колегіях нема місця для свіжих студентів, які домагаються дальшої освіти. Отже щоби піти на зустріч такому домаганню за поширення освіти серед загалу молоді члени президентської комісії склали точки, над якими має бути переведена дискусія на правильнім засіданні комісії у днях 20, 21 і 22 березня 1947. У програмі є теж точка, щоб дати нагоду для науки кваліфікованій молоді „безогляду на расу, релігію і економічний стан". Напрям освіти, як його зясував екзекутивний секретар комісії д-р Франсис Дж. Бравн, повинен змагати до цього, щоб „приспособити демократичного громадянина до заробітків на життя і до розуміння основних людських вартостей".

У звязку зо змаганням до поширення високої освіти треба згадати про зїзд Товариства Американських Каледжів, скликаний в полвині січня б. р. в Бостоні, Масс. На ньому передискутовано освітно-організаційні справи, а замітне те, що там теж видвигнено питання, чи не час поставити академічну науку на релігійно-моральних основах. Одначе головне питання оберталося довкруги способу, як би то молоді в цілому краю дати спроможність користати з науки в колегіях, коли деякі околиці заубогі, щоб могли втримати колегії для всіх, отже і для незасібних студентів. Дискутанти заявлялися між ін. за те, щоб федеральний уряд прийшов з відповідною допомогою для молоді, можливе, що при помочи стипендій („скалершипс"). Цеї справи тоді дефінітивно не вирішили й тому доручили екзекутивному урядові покликати окрему комісію для складення якихсь засад, на яких федеральний уряд мав би прийти з допомогою.

Тема, заторкнена д-ром Конантом у його звіті для університетської ради, стоїть у тіснім звязку з дискусією на зібранні Товариства Американських Каледжів. Він піддає думку, щоб освіту, а з цим і виховання молоді на прилюдний кошт, посунути поза гайскул, тобто до каледжів, які в теперішньому часі, за малими виїмками, находяться в руках приватних корпорацій та фундацій. У своїому пляні Конант робить теж вилім у теперішній системі виховання, бо він не лише домагається, щоб колегії були втримувані з федеральних фондів, там, де молодь не може спромогтися на оплату за науку, але подає **плян створення дворічних колегій.** Ці дворічні колегії він називає „кінцевими" коли іде про виховання на прилюдний кошт. І саме на втримання таких „кінцевих" („терминал") колегій домагається Конант федеральних фондів. Нагляд науки одначе не мав би бути переданий федеральним чинникам, але надалі ма би остатися в руках місцевих чинників, які знають ліпше місцеві обставини і до них мала б бути приноровлена наука.

Оці дворічні колегії вважає Конант за осередки, у яких мають бути плекані ідеї людяности і передавані кожному студентові чи студентці, безогляду на їхні будучі професії. Щойно після покінчення „кінцевої" освіти, згідно з проєктом Конанта, поступили б студенти на „професійні" студії, як: медичні, інженірські, правничі, а навіть і богословські. Погляд Конанта такий, що теперішні професії надто змеханізовані, бо приноровлені майже виключно до зарібкових потреб. Тому вчасі таких студій нема доволі часу на поширення загальних ідей, на яких спочиває змагання до добробуту і щастя усього людства.

Думка д-ра Конанта, щоб створити колегії на прилюдний кошт ще й з ідеалістичним пляном науки, є важною новістю в Америці. Треба надіятися основної дискусії не лише серед фахових педагогічних, але і серед загально громадських кол над цією справою. Тому, що европейська система високих шкіл саме відзначається ідеалізмом, нема сумніву, що зазнайомлення з нею теперішніх воєнних ветеранів, а через них і старшого покоління причиниться до швидкого її передумання і вирішення в нашій країні. На всякий випадок ідея важна тим, що придумана для піднесення освіти серед народніх мас до академічного рівня.

Лев Ясінчук.

РІЗДВЯНІ НАСТРОЇ Й ПОДІЇ

(Надіслане з скитальщини).

І так нам прийшло ще одне Різдво на чужині; для тих, що виїхали, знюхавши упадок Німеччини — було воно третє, а для тих, що втекли перед окупацією Галичини 1939 року й не вертали на східну територію — сьоме. Ви знаєте добре зо своїх початкових переживань в Америці, як то діє на душу давня привичка, традиційний народний обхід. Мені особисто вже довелося багато разів побувати на Різдво поза межами рідного краю: перша світова війна, українська війна, побут в Америці, а все таки годі визбутися споминів з переживань з часу своєрідної поезії в молодечих роках. А що ж інші!... Тому ми, в Інсбруку, провели його спільно (так переводили й інші більші скупчення емігрантів). Братство св. Апостола Андрія в Інсбруку зробило все можливе, щоб не дати доступу тузі до народу скитальшів, бо з неї зроджується безнадійність, зневіра. Подбало навіть про те, щоб і під зверхнім виглядом, за першим враженням, нарід забув на хвилину за свою біду-нужду, за недостатки, за полишену рідню. З тією метою винайміло всі салі в одному з найбільших і найгарніших ресторанів, прибрало його згідно з українським звичаєм і подбало про обильну традиційну святу вечеру — за можливо дешевим вступом і без побирання харчевих значків, що тут має велику вагу. Найшлися жінки - суспільнички, що під проводом керманички Суспільної Служби Братства, п. Лень, посвятили кілька днів на злаДження такої вечері, яка була колись дома. Це був неабиякий труд і подвиг. Бо засіло до столів 270 осіб, видано 30 вечер для українців по шпиталях і 11 у вязницях. Разом засіли й австрійські гості: провікар місцевого епископа, парох міста, завідуючий товариством Харітас, проф. унів., що спеціяльно інтересується українським народом, а зокрема його релігійною обрядовщиною. Святочний настрій і зразковий порядок та знаменита справність панували на салі. Братський хор не жалів сил, звеличуючи спільне свято прегарно виведеними колядками, переходячи з одної салі до другої. В часі вечері склали приявні на Рідну Школу 381 шілінгів.

Загалом стараємося вдержати гарні краєві звичаї, тому й на перший день Різдва стояли під церквою на морозі жертвенні збирачі, закликаючи прохожих — „прошу на рідну школу". Здавалося, що входимо до святоюрського собору у Львові (то там тепер розпаношився!). А тих різних шкіл є вже в Австрії 20, з чого 10 належать до Братства св. Андрія, інші удержуються по таборах УНРРА.

Першого дня Різдва співав братський хор колядки ще й на радіо під проводом Ореста Садовськго. Так ми творимо собі ілюзію рідної землі.

Перед самим Різдвом наші Брати й Сестри з Америки осолодили декому побут. Злучений Американсько-Український Допомоговий Комітет переслав деяку кількість пачок КАРЕ на окремі адреси. Яку вартість представляють тут такі пачки, це можете зрозуміти, коли почуєте, що дехто з чесно працюючих не має просто що в рот вложити. Добре це уладив Зл. У. А. Д. Комітет, що вислав пачки просто на окремі адреси; нема нарікань, нема зависти, тих бацилів розбиття громади. Такого способу приділу й висилки повинен би Комітет придержуватися й на будуче, без огляду на те, чи будуть відти якісь інші домагання. Бо, коли б розділювали тутешні місцеві організації, то могли б настати непотрібні і шкідливі кваси. Але треба би порадити Комітетові, щоб вибирав зі списків не тільки самих безпосередніх працівників тутешнього Обєднання, але й інших, що є теж потребуючим і для громади корисними.

Представник Зл. У. А. Д. Комітету д-р В. Ґалан, побував по різних місцевостях в Австрії, де є українські скупчення. Всюди зустрічали його радо і щиро вітали, хоч нігде не подобалася його рада — виїздити до Франції. Не тому не подобається, що буцімто хтось боїться фізичної праці. До тієї гадки й необхідної конечности вже привикли тут усі інтелігенти; боязнь перед Францією нуртує тут з приводу її невиразного політичного обличчя, яке ще не вповні уформувалося. В таборі в Куфштайнин, напр., навіть упав голос: „Ви хочете перевести нас зпід ринви на дощ". Чи не було б доцільно перевірити в Американському Комітеті це становище і по змозі примінюватися до бажань самих заінтересованих?

Австрія ладиться тепер до мирового договору, в якому вона має бути трактована як звільнена країна, а не як воююча сторона.

Саме тепер підготовляють в Австрії законопроєкт про шкільництво. Має це бути рамовий закон про основи шкільництва й виховання, збудований на християнській основі. Школа мала б незалежно від злоби дня — без перешкод розвивати характер і розум, довіря до авторитету, любов батьківщини, плекати громадські чесноти й толеранцію до людини навіть поза межами держави, почуття обовязку і відповідальности, суспільницьке наставлення, а жертвенність і готовість до боротьби за честь або при загрозі держави та виполювати зневіру, яка може привести до невилічимих замішань як скептицизму та революції. З малесенькими виїмками прийняли українці такі самі основи для своїх шкіл на еміграції ще в 1945 р. на освітньому зїзді працівників освіти й культури в Ляндеку, що за названі основи в шкільництві може розгорітися партійна боротьба на терені австрійського парляменту, виглядає дуже можливе, але наших шкіл будучий закон мабуть не нарушує. Принайменше нема про це прилюдних вісток.

Ю. К-ч.

ДЖОЗЕФ КОНРАД

Конкістадор з України

В світі існує „невидна, могутня рука, що готова кожного з нас ухопити за плечі і гнати сили, що сплять у нас, у різні напрямки за незбагненими цілями". Але існує в людей „ота вроджена здібність дивитись усім небезпекам просто в очі, мати незламну силу супроти внутрішніх і зовнішніх труднощів, супроти стихії природи й супрови крихкости людської вдачі". Гарний і гармонійний є світ навкола нас, але криється в ньому й страхітливий хаос. Самітня є людина й пилинкою видається вона супроти хаосу та її спокій — це відповідь хаосові, вона носій думки й волі, що перемагає все крихке й нижче, щоб остаятись і творити.

Гимном непереможній вольовій людині, невгнутому лицареві з серцем романтика, була творчість Йосифа Конрада Коженьовського, моряка всесвітянина. Всесвітянина, бо: народжений в Бердичеві, в Україні, син польського повстанця, емігрант, осів в Англії, двадцять літ плавав по різних морях і став брітанським письменником, хоч довго вагався, якою мовою писатиме — французькою чи англійською.

Джозеф Конрад (таке імя уродженця України стало згодом відоме в світі як імя визначного романіста) становить ще й досі нерозгадану тайну для літературознавців. Його стиль, його проблемність випадає з традиції англійського письменства. Критика добачала в ньому впливів французького романтизму, навіть псевдоклясицизму XVII. ст., дехто достерігає впливів імпресіонізму, ще дехто — російського психологізму... Сучасному англійському читачеві він був дивний і навіть чужий. Польське походження, спогади дитинства, впливи школи в Кракові забирають у творчості Конрада дуже мало місця. Ледве 2 до 3 новелі присвятив він польській тематиці. Може українське підсоння, може краєвид Київщини, може українськість Конрадової філософії була б ключем до розгадки тайни цього письменника? Цей мужній песимізм радикально протилежний екзальтованому містицизмові росіян, одчайдушному романтизмові поляків, це славлення волі й енергії людської, ця найвища моральна ідея — „відкрити себе самого", свою „особисту інтегральність", ця концепція „цілковитого оволодіння собою як основна служити правді", концепція величі людини тільки в „службі добру" — це все риси що яскраво виділяють Конрада, зокрема на тлі його доби, як співця якогось нового людського віку, співця вольовости й енергії як гарантів здійснення гуманізму. І це наближає письменника до нас, до українців зокрема, що життевій філософії автора „Ностромо" могли багато дечого найти їм потрібного і для національної душі цілющого.

Д. Конрад не терпів „жорстокого оптимізму", ані псевдодемократичного „крикунства чесностливих вождів людства", не терпів „слабкости скарг і нарі-

З АНТИРЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Червоний імперіялізм зорганізував нову „православну" церкву. Вона „воскресла" внаслідок двох фактів: перше, в ній знайшли большевики нову методу пропаганди, що добре помітили її в німецьких націстів, які використовували церкву як засіб молитви за Гітлера й високий уряд його і друге, треба було показати перед союзним англо-саксонським світом, що в Совєтському Союзі існує ніби-то свобода релігії. От і зробили нову брехню, знову замилили очі. До якого часу буде існувати — побачимо, але що ніякої свободи релігії не існувало в Совєтському Союзі до війни 1941 р. — це незаперечний факт. В підтвердження цьому наведемо деякі факти з побуту підсовєтської України.

Як відомо совєтським декретом 1918 р., церква була відділена від держави... Але це тільки лишилося на папері, як усе в практиці совєтського життя.

У Великодню ніч 1927 р. в Києві була влаштована бучна антирелігійна демонстрація... Організаторами її були комсомольські організації, що як відомо в усьому виконували безпосередні вказівки комуністичної партії. Демонстранти несли силу плякатів, де були намальовані з піяцькими обличчями священики й монахи, а також жидівські рабини. В меншій мірі католицькі священики (з останніми зробили найпростіше і просто закрили два костели в Києві, а священиків заслали). Поруч з намальованими плакатами, несли транспаренти з написом в московській мові: „Религія є опіюм для народа", „Ми знищили буржуазію, поміщиків й фабрикантів, а тепер знищимо всіх „богів", попів та рабинів", „Попи — агенти буржуазії", „попи — ідеологи чорносотенства й темряви", „Попи — друзі кулаків" і т. ін.

Дійшовши Володимирською вулицею до подвіря Софійського Собору, „героїчні" демонстранти почали кидати гранати до середини церковного подвіря, де правилась на той час Великодня Утреня.

Вся демонстрація проходила під виконання антирелігійних пісень, що їх надзвичайно широко популяризували комсомольці, ловлячи легко на свій гачок легкодуху міщанську молодь Києва. Наводжу текст одніеї такої пісні, що виконувалась, звичайно в московській мові:

Долой, долой монахов,
Раввинов и попов;
Мы [illegible]
Разгоним всех богов.[1]
Наш поп набуцался[2]
Пошел он на Евбаз.[3]

[1] Слово Бог, звичайно скрізь большевики писали з малої літери.
[2] Напився — пяний.
[3] Жидівський базар у Києві.

Он с равином подрался
И вибил правий глаз.
Гони ксендзов, монахов
Сади на частокол.[4]
Да здроствует комуна
И юний комсомол!

Майже одночасно з цією демонстрацією в Київському часописі „Пролетарська Правда" зявився сфабрикований колективний лист київських мешканців Софійської площі, де вони вимагали „зняти дзвони" з Софійської дзвіниці, бо вони порушують життевий побут та спокій. І по всьому Києву почали знімати дзвони...

Через рік, 1928 р. в приміщенні Київського Державного цирку був влаштований судовий процес монаха Києво-Печерської Лаври — Чехуна. Мета процесу була ясна й ставила своїм завданням остаточно компромітувати монаший чин. Чехун обвинувачувався в тому, що вбив у своїй келії одну молоду жінку (ніби-то коханку!), перед цим зґвалтувавши її. Далі, ніби-то, щоб приховати свій злочин, він порубав її тіло на

[4] Паркан з гострих кілків.

шматки й порозкидав по різних місцях. Спеціяльна комісія експертів - лікарів (звичайно під дудку ГПУ) встановила, що Чехун є морально — розбещена людина й його засудили до найвищої міри соціяльного захисту — розстрілу.

В той — же час розпочалося масове нищення церков по містах і селах України. В Києві, за свідченням відомого українського археолога — Курінного було знищено 11 церков. Серед них перлини церковної архітектури, як Микільський військовий собор; побудований Мазепою, Михайлівський манастир, Десятинна церква, головна церква Братського манастиря й інші. Під Києвом зруйновано славний Межигорський Спас, останнє місце спокою старих запорожців. З Києво-Печерської Лаври й Володимирського собору зроблено антирелігійні музеї. З останнього пограбовано всі цінні речі.

На кінець тридцятих років у Києві „свобода" релігії звелася до того, що існувала ли-

(Докінчення на стор. 4).

Проф. Ів. Розгін-Коханий.

Хорова капеля „Україна"

В останній час капеля „Україна" виконала низку світських і духовних концертів в Мюнхені, Регенсбурзі, Розенгаймі і околицях. Хочемо висловити кілька думок як з приводу самих концертів, так і про ролю української пісні і музики на чужині.

Завдання української еміграції і всіх її політичних, громадських і культурних установ є і буде завжди дуже велике. Поки Батьківщина окупована, тільки еміграція мусить бути носієм вільної національної думки, тільки еміграція може репрезентувати українські інтереси перед чужим світом. Для того еміграція мусить бути монолітною в моральному і національно - державному розумінні, щоб протиставити так ворожій діяльності, що намагатиметься розєднати еміграцію зсередини, як і специфічно еміґратським деструктивним тенденціям. Крім того, еміграція мусить творити громадські і культурні вартості, що ними повинна діяти як у внутрішньому житті, так і в зовнішньому середовищі. Еміграція лише тоді виконує своє завдання, коли виплекає в своєму середовищі високі духові цінності, видасть з себе великих творців духу, вчених, філософів, письменників, мистців, музик. Їхня творчість має підтримати еміграцію у важкій боротьбі за незалежність Батьківщини, стримати асиміляційні процеси, знейтралізувати розкладові тенденції, збудити увагу чужинців і зєднати союзників і співучасників. До наших надбань тутешніх належить найбільшою мірою хорова капеля „Україна".

Про значення української музики й української пісні в теперішній час говорить за себе той стан, коли фактично про нас і наші змагання голосно може промовляти лише українське мистецтво, українська пісня і взагалі українська культура. Крім того, українська пісня виконує ще виховну ролю, бо обєднує нас, облагороджує, будить в одних свідомість себе, а в других почуття відваги і гордощів за наше минуле і наше майбутнє. Можна сміло сказати, що коли б ми мали за кілька років перед революцією 1917 р. капелю Кошиця, театр Курбаса, капелю „Думка", капелю Бандуристів, капелю „Україна" тощо, то напевне наша доля сьогодні була б інакша. З таким мірилом мусимо підходити до визначення і оцінки ролі наших тепер діючих мистецьких обєднань і в першу чергу до капелі „Україна".

Професор Нестор за короткий час без допомоги з боку широких громадських кіл створив високомистецький колектив. Це, здається, перша наша художньо-мистецька установа, що з гордістю можемо демонструвати перед чужинцями і не тільки перед масовим слухачем, а й перед представниками культури і мистецтва. Сьогодні капеля є цілком підготовлена повторити досвід Республіканської Капелі Кошиця і чи не з більшим ще успіхом. Тепер уже капеля „Україна" серед тих чужинців, що її слухали, здобула загальне признання і високу оцінку. Так серед памятних записів читаємо: „Цей хор дав мені можливість зрозуміти душу українського народу і полюбити його. Відчуваєш у співах любов до рідної їм країни". „Ваша пісня зробила мене другом всіх українців". Або: „Часто я дивлюсь на обличчя вашої авдиторії, коли ви співаєте, і думаю, яким би я був гордим на вашому місці, коли б міг так як ви викликати блиск в очах та надавати очам вираз такого миру", — так пишуть американці. Ще більш захоплено висловлюються інші чужинці: французи, бельгійці, німці. „Мої перші незабутні враження звязані з українським хором, що був колись у Парижі. Мені здавалось, що я зустріла своїх найближчих друзів, коли я знову почула тут ваші пісні. Вся велич, всі почуття вашого народу передаються в тих піснях". І таких записів десятки, сотні, не згадуємо вже про численні усні заяви особливо директорів УНРРА, як наприклад, в Регенсбурзі, коли один із них сказав, що це перший дійсно мистецький хоровий спів, який він почув в Европі.

Капеля і її керівник навчили сприймати однаковою мірою і українські клясичні речі („Кантату Шевченкові" і „Туман хвилями лягає" — Лисенка, і вальс „Блакитний Дунай" та казки віденського лісу — Штравса), і народні пісні, оранжіровані і примітиви („Ой на горонці" Стеценка, „Гандзя" в обробці Котка, „Стелися барвінку" і інш.). Навіть такі, здавалося б відомі пісні, як „І шумить і гуде" в обробці Вирьовки — скільки разів не слухали, завжди по-новому дзвенять, по-новому до душі і серця промовляють.

Не перевершена капеля в духовних співах. Останні духовні концерти і участь в Богослужбах (православних і католицьких) про це найкраще свідчать. Концерти в величавих католицьких церквах в Реґенсбурзі, Розенгаймі, що складалися з українських клясиків Бортнянського, Лисенка і світових клясиків — Верді, Моцарта, ще раз переконують, що в духовних піснях, в духовній музиці маємо не меншу скрабницю, аніж в музиці й співах народніх. До речі кілька слів про Дмитра Бортнянського (1751-1845 рр.), що виховувався в Італії. Він перший впровадив в Україні італійський концертовий стиль, зберігаючи дух української мелодії. Він компонував церковні Служби Божі, концерти, симфонії, опери. Бортнянський ще сьогодні є найвидатнішим церковним композитором не тільки української, але й всієї православної церкви у світі. Бортнянський такий же безсмертний для нас, як і Лисенко, Стеценко чи Леонтович...

Тут скажемо ще коротко, що дириґування п. Нестора скромне, просте, зрозуміле, а разом з тим високо мистецьке (без непотрібних театральних прийомів, щоб подобатись авдиторії). Скільки душі і виразу в рухах рук, наприклад для „Щедрик" або „Дударика" і скільки для „А ми тую червону калину підіймемо"...

Сьогодні ми мусимо користати доброю нагодою, що капеля серед нас і самим милуватися і чужинців водити (сусідів, знайомих) на всі концерти, бо українська пісня в такому виконанні більше промовить про нас, аніж наукові трактати. — („Українські Вісті", Ульм.).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Вісті з життя.

Щедру коляду прислав Іван Загоруйко з Борлингтон, у стейті Вермонт до організації Дочки України в Бостоні, коли ця організація заголосила, що піде по коляді на скитальників. Іван Загоруйко і його дружина, члени У. Н. Союзу, прислали $50 для заохоти громадян у Бостоні. Вони написали до тов. „Дочки України", що замісць приїхати до Бостону і ходити з ними по коляді хата від хати, вони від себе складають відповідну „коляду".

Про трагедію молодого члена У. Н. Союзу сповістили тутешні газети 21. січня. Петро Рокитенець, 19-літній хлопець, котрий мешкав зо своїми батьками у Вуборн, під Бостоном, сягнув рукою через отвір у плоті і натрапив там на дріт, яким ішла електрика всилі 2,300 волт. Хлопець згинув на місці пополудні, але родина довіталася аж вечером, коли батьки прийшовши з роботи домів не могли діждатися його повороту і вислали на звідини другого сина, Стаха. Лікар ствердив смерть від електричного струму, який проходить дротом, що йде з електровні до сусідних домів. Члени й урядники 238 відділу У. Н. Союзу, якого хлопець був, а батьки є членами, висловили родині співчуття, а небіжчикові віддали належну останню прислугу.

Н. Давискиба.

—о—

ШИКАГО, ІЛЛ.

З віча на працю Українського Конгресового Комітету.

Дня 15 грудня м. р. відбулося протестаційне, українське віче, влаштоване заходами Ліги Американців Українського Походження, до котрої входять українські парохії та українські національні організації міста Шикага. Праця комітету увінчалась повним успіхом. Велика Шопен-авдиторія була виповнена, а в часі вічевої перерви присутні зложили понад $1,500 на працю Українського Конгресового Комітету. Рахунки покінчено й гроші вислано, як теж вислано ухвалені резолюції до уряду в Вашингтоні та до Обєднаних Держав. Опис віча був уже проголошений. На вічу жертвували:

По $25: Від. 125, У. Н. С., Український Золотий Хрест, М. Петрів, Б. Пелехович; по $15: М. Булка, М. Горний, Ю. Куць; по $10: Р. Смук, І. Барабаш, В. Музика, Т. Курко, Т. Чизбій, С. Іванюк, д-р М. Кривий, Р. Поплавський, С. Пудик, Й. Єндзьо, Т. Сенкий, П. Горичка, В. Калинчук, С. Шалько, І. Оленец, М. Яворський, д-р О. Тарнавський, І. Марущак, С., М. і О. Брудні, Ю. Чембінська, Н. Васевич, М. Риза, М. Білінська, В. Мигаль, В. Сидорик, С. Паньків, Е. Ковалик, О. і В. Мостовий; по $5: І. Дужанський, І. Карпа, А. Край, Г. Шавалюк, С. Вус, М. Ганасик, А. Бубен, В. Зелінка, С. Куропась, С. Кочій, К. Падяк, М. Гоцул, Г. Чикало, К. Гавлічинський, П. Костерка, М. Горох, І. Пінило, В. Горин, Я. Бас, Т. Шпікула, М. Прийма, Д. Стравняк, С. Зелінка, І. Лабойко, М. Сипко, О. Наконечна, І. Мілер, М. Батюк, К. Шемердяк, І. Слободзян, Й. Кочан, К. Савчин, П. Блідий, А. Любас, В. Лоняк, М. Ґудз, А. Поплавська, А. Івасів, А. Карпюк, М. Зелізко, Й. Попіль, І. Пишний, П. Іванків, Д. Попадюк, А. Медзяк, М. Шпак, М. Леськів, А. Капустяник, В. Кучера, К. Плетяк, Н. Дуб, Н. Марчук, Н. Гуль, П. Пакіш, К. Луцик, М. Турко, О. Шпорлюк, Л. Доманчук, С. Солтис, Н. Кикта, Л. Білянський, П. Кузьма, Г. Матвіїв, А. Боднарчук, П. Тешчин, Р. Келер, Н. Святенький, І. Побуцький, В. Дідик, Е. Тягнебок, пані Гайович, В. Велкий, П. Кульпак, Ф. Гадлий, М. Чура, М. Гут, М. Паньків, п-во П. Блідий Мл., Й. Литвин, П. Мельник, п-ні К. Гульчій, п-во Е. Харидчак, А. Макар, С. Сеник, М. Дворніцький, Н. Василовський, П. Корецький, Е. Команишин, І. Судбілевич, п-ні І. Кочан, Н. І. Забіяк, І. Юрчак, Г. Сенів, І. Зеребняк, Ю. Небор, А. Стронська, А. Ментус, Н. Дуда, п-ні А. Йорк, Т. Багрій, А. Матичак, У. Дмитрів, І. Бочінський, А. Білий, М. Стризак, С. Ґенсьорский, Н. Подний, А. Марцінковский, У. Мариняк, Н. Н., Д. Максимик, П. Сачавский, І. Курко, І. Сніданко Мл., о. О. Мицик, В. Гринишин, Т. Мамчук, І. Сніданко, В. Коцовский, В. Падяк, В. Шопак, В. Саґан, М. Ґнишко, І. Г. Бубен, В. Засадний, Д. Паславський, В. Шухра, І. Стефанюк, Т. Бас, А. Щурко, М. Тимчук, Т. Коколовський, п-во С. Прокопів, А. Іванишин, П. Бахурський, П. Марцинів, Т. Подола, Т. Івашко, К. Олексій, С. Мадзяк, П. Ірха, Д. Ґізовський; по $4: О. Устянавська, Т. Бодак; по $3: І. Чижо, Т. Максимець, Ю. Кашуль, М. Скарбин, С. Сіра, Е. Січевська, В. Галущак, С. Джамін, А. Мельник, О. Забитко, В. Федор, А. Шміґельский, В. Скоропад, О. Шаповал, Я. Квачан, М. Шиска, С. Козік, М. Пелешак, П. Гринчишин, І. Кравс, М. Гуцуляк, С. Луців, п-на К. Паньків.

По $2: М. Марущак, М. Суповалець, Д. Шостак, І. Савчин, М. Бас, В. Масевич, Г. Бобик, М. Кузма, К. Бутинець, Є. Романів, І. Косович, О. Нісевич, В. Мамчак, А. Штим, В. Демкович, С. Мілкер, В. Дубик, Ю. Уліяш, Г. Гарасим, В. Заготинець, А. Заготинець, Д. Кривий, М. Пашко, С. Траць, Р. Пура, М. Хариш, Х. Хариш, М. Муранець, М. Моталюк, Т. Кривовяз, А. Бакала, І. Юськів, К. Циган, А. Олексій, П. Радоханська, М. Сенів, М. Дацьків, А. Семенюк, М. Лабойко, І. Сиротюк, М. Блідий, М. Белик, М. Гавришків, А. Каридчак, Й. Дичка, П. Пітула, С. Мурин, О. Павлюк, А. Джорджевич, А. Зус, А. Трусяк, П. Новотна, М. Чекалюк, А. Демко, В. Кузьо, І. Савків, О. Чуба, Д. Дякун, А. Мінлрух, Н. Будник, К. Дениc, П. Фіца, М. Тучин, Н. Мещенко, п-ні А. Романів, І. Роїк, С. Березовський, П. Барболяк, П. Дмитрак, А. Цуприк, Д. Котик, Т. Камінський, А. Швела, П. Сірат, М. Подоляк, І. Магас, Ф. Мельник, В. Зелінка, Н. Древніцкий, П. Бігун, п-ні А. Град, А. Курта, С. Семенюк, І. Гладкий, А. Сем Д. Карман, І. Пишний, Мізон, С. Ганович, А. Фіца, Г. Дзявроник, І. Сабан, І. Мостовий, П. Лучків, П. Гошко, І. Ярема Т. Ватула, Я. Медзяк, М. Гірка, І. Ярошко, Й. Коцовський, М. Семків, Г. Співак, І. Сень, С. Томас, О. Гніздор, М. Матущак, Ю. Гринчишин, К. Бордяк, Й. Скоципець, К. Мотало, М. Лазука, А. Пудик, П. Поврозник, п-і Білик, І. Макар, Д. Забіяк, Д. Білецький, А. Барич.

По $1: Б. Джуган, Т. Мендак п. Кульчицка, І. Прибула, К. Кущак, А. Максимович, М. Крохмальний, І. Демчук, С. Олійник, І. Брийовський, А. Войтович, Д. Куньо, В. Баран, М. Баран, С. Баран, М. Андрейків, І. Бабій, Ю. Козеляк, І. Граб, п. Риза, І Козак, К. Сорохтей, А. Гаврильців, Н. Погребний, І. Водянський, І. Козар, М. Ковалів, С. Бажан, Я. Засадний, А. Крайник, П. Блідий, Й. Матущак, В. Пилипів, І. Сітарский, М. Которинський, К. Дідух, М. Левтюк, С. Хозар, П. Дзидзан, Н. Дзидзан, М. Савчин, Т. Менцінський, М. Фединський, В. Лучків, П. Гричишин, О. Менцінський, П. Бабяк, о. Писар, Ю. Галаса, В. Войціховський, М. Ласійчук, І. Дубик, П. Василовський, Н. Н., С. Лабойко, Г. Ничай, П. Федениншин, А. Манек, В. Варій, проф. Ю. Руссов, Г. Білецький, П. Савіцький, К. Надівська, Н. Левусь, А. Гаркала, С. Тимиць, решта дрібними.

Разом зложили $1,516.75. По відтягненню коштів віча гроші вислано до Українського Конгресового Комітету в Ню Йорку. Комітет щиро дякує промовцям за їх старанні та відповідні промови, а жертводавцям за їх так щедрі датки.

ЗА КОМІТЕТ:
Адв. **Роман І. Смук**, голова,
Т. Шпікула, секретар,
Катерина Гульчій, касієрка.

800 ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ СКИТАЛЬНИКАМ

Т-во Українсько - Американських Громадян у Филаделфії на своїх річних Зборах дня 26. б. м. ухвалило виплатити зі своєї каси суму $500 на допомогову акцію, яку веде Злучений Україн. Амер. Доп. Комітет. Треба додати, що минулого року це саме товариство вже жертвувало на ту саму ціль $1,000. На Зборах вибрано нову Управу Т-ва, в склад якої увійшли: М. Дармограй, голова; П. Дубас, заступ. голови; О. Яремко, секр.; В. Борисевич, кас.; та І. Гасин, М. Студент, О. Гринько, Б. Коцюбинський, Т. Хромчак, І. Кісь, О. Ганусей, М. Ґорньовський, директори; контрольорами вибрано: д-ра П. Дубаса, Р. Карбівника та С. Слободяна.

Український Запомоговий Союз у Питсбургу, Па., відгукнувся на заклик ЗУАД Комітету і ухвалив виплатити зі своєї каси $300 на допомогову акцію. Пересилаючи гроші до Комітету, Уряд Зап. Союзу в складі М. Майноша, предс.; І. Гуртяка, кас.; М. Госковича, секр.; та В. Заблоцького, фін. секр., пише що цею жертвою бажає зменшити бодай одробину горя і злиднів наших братів на скитанні в Европі.

ЩО ПИШУТЬ?

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА

(З листа священика, писаного 1. грудня 1946 до знайомого б. парафіянина, тепер у стейті Ню Джерзі).

Від часу мого побуту у Вашому селі, зайшли великі переміни в мойому житті. За часів пацифікації в Польщі я пішов до тюрми в 1931 р. В році 1939 арештували мене вдруге і засудили на девять місяців вязниці. Вибухла війна і я вернувся з тюрми з Полісся пішки, але парафії я вже не застав, бо її цілу виекувано в 1940 році на Волинь і в околицю Стрия. Я пішов на другий бік і стратив усе. Моя жінка з дітьми втекла взимі через глибоку воду в Сяні, коли довідалася, що я ще живу. В році 1942 арештували мене німці і я пересидів до 1943 в тюрмі. Коли я вийшов на волю, я подався в околицю Ліська. В 1944 напали на парафіяльний дім польські бандити, які прикривалися серпанком, що вони партизани, а грабували все до чиста. Тоді я втік ніччю лише в нічному білю і так урятував життя. Щойно уранком дяк позичив мені вбрання, а зі села люди принесли черевики і так мене в перших днях після нападу убрали. В році 1944, в липні, евакували нас німці примусово і забрали до примусової праці в Німеччині. Молодший син працював в німки на селі, а з ним переховувалася моя жінка. Я втік з табору і переховувався в Автсрії. Раз потайки заїхав я тягаровим автом і забрав жінку та молодшого сина до мого міста, де я отримав працю закристіяна. Жінка прятала церкву, а син услугував теж разом з нею.

З нужди, голоду й цілковитого виснаження жінка дістала туберкулозу легенів і пухлину голодову. Була три місяці в шпиталі, здавалося, що їй поліпшилося, але тепер прийшов вибух крови з легенів, отже знову пішла до шпиталю. Лікар каже, що треба було ліпше відживлятися. Але як можна було це зробити, коли ми всі страшно голодували?

Як довго вона буде в шпиталі, я не знаю. Це дуже коштує, а я самий мушу шпиталь оплачувати, хоч зарболяю замало. Син молодший ходить до гімназії, але тут нам страшно докучають і кажуть нам вибиратися. Старший син пішов десь на схід в 1941 році і там загинув. Я здав іспит на вчителя, може колись хоч так буду міг щось заробити, бо перед нами чорна будучність. Ніхто нам тут не помагає і ніхто нами не опікується.

Як можете, запитайтеся в українському комітеті, чи хтось не прислав би нам афидейвиту на приїзд до Америки. Я маю десь в Америці крєвних, але не знаю їх адреси. Попросіть знайомих і священиків, щоб допомогти харчевими пакунками, а я зобовязуюся правити Служби Божі за всіх добродіїв.

Коли укладаєш статтю, пробуй перечеркувати що друге слово і на його місце вставляти нове. Тоді щойно стиль буде живий, а ідея буде відсвіжена. — Сидні Смит.

Писання, коли лише належно підібране (от так, як непричком моє) це лише відмінний спосіб розмови. — Лоренс Стерн.

кання на долю". Терпіння незмінне в світі, твердив він, але „воно в своїй істоті не надаремне, бо криє надію радости, бо народжує конфлікт між двома правдами — вірністю собі й лояльністю супроти життя". Конрад не був співцем трагізму, він скоріше співцем стоїцизму, мужнього, спокійного становища супроти життя й світу. Через те, наскрізною темою його творів — це пригода, людська й космічна, поєдинок між варварством і цивілізацією, інстинктом і духом, вірність своєму обовязкові, лояльність відношень між людьми, завзята боротьба людини за свою гідність, за „цілинність своєї особистости", за примат духа над матерією.

Народився Д. Конрад 1856 р., умер 1924 р. Гнаний мрією юних літ бути моряком, в 1874 р. нанявся матросом на корабель і прослужив, згодом як офіцер, 20 літ в брітанській торговельній флоті. 1895 р. оголосив свій перший роман „Шаль Альмаеру", після чого написав „Мурин з Нарциссу" (1897). „Оповіді непокою" (1898), „Пригода" (1903), „Ностромо" (1904), „Свічадо моря" (1906), „Золота стріла" (1916) і б. ін.

Друг письменника, відомий Дж. Ґолсворси, говорить у своїх споминах про особливу силу Конрадової особистости: його живість, його глибока, хоч укрита на зовні добросердість, його широкообіймаючий дух. Цей моряк-письменник умер 1924 р. так і не повернувшись у Польщу, яка робила всі заходи, щоб анектувати письменника, що вже нічого спільного не мав із батьківщиною свого батька. Він не покинув Англії, що з її мовою тісно звязали його, як каже „не лиш спогади й думки, але навіть і сни. Але тільки — з мовою.

Новітній конкістадор з України, письменник, що жив у пяти континентах і на семи морях не мав у світі батьківщини й, може не старався її шукати. Але може вона ще колись його найде сама. („Час" — Баварія).

З антирелігійного життя в Україні

(Докінчення зо сторони 2-гої)

ще одна маленька церква на Соломянці, де відправлялися Служби Божі.

Крім цих практичних дій, антирелігійна пропаганда широко переводилась у літературі й мистецтві. Не говорячи вже про численну офіційну антирелігійну літературу, що потребує окремого вивчення, в художній літературі слід зазначити твір відомого фейлетоніста — комуніста Остапа Вишні „Служба Божа". На початку твору автор оповідає, „що зараз часи інші, а ніж за царського самодержавства тому й Службу Божу треба змінити, бо інакше сам господь бог заплутається..."

І от О. Вишня пропонує свою рецепту. Для розпочинання мирної ектенії, після голосу діякона „Господу помолимся" хор мусить відповідати: „Дайош" і т. д. Я не памятаю, як далі була побудована та богохульна річ, але характер просительної ектенії був такий:

Діякон—Господу помолимся!
Хор —Господи помилуй!
Діякон—Про подання нам щедрих дарів, Господеві помолимся.
Хор —Господи помилуй!
Діякон—За раду народних Комісарів і за діяння її Господу помолимся.
Хор —Господи помилуй!
Діякон—За успішну діяльність окремих Наркома-тів, Господеві помолимся.
Хор —Господи помилуй!
Діякон—За успішну працю Махортреста, Харчотреста, Тютюнтреста, Маслозбута й Коопгаха Господеві помолимся.
Хор —Господи помилуй!
Діякон—За збільшення заробітньої платні, харчової пайки на літеру „А", регулярної праці Водоканалу й прочих комунальних послух у Господа Бога просимо.
Хор —Подай Господи!
Діякон—Собівартість, продподатки, культурні й соціяльні відрахування, самокритику Господеві Богові віддамо.
Хор —Тобі Господи.

Здається досить цього, щоб переконатися, до яких страшних речей доходить комунізуючий автор.

В мистецтві була та сама картина. Один з провідних українських театрів — театр ім. Івана Франка поставив пєсу „Митька на царстві", де монахи представлялися злодіями та грабіжниками, а в інсценізації „Пригодів хороброго солдата Швейка" за Я. Гашеком величезне місце було приділене сцені розмови Швейка з „богом", де, нарешті, автор сценарія промовляв устами невдахи-солдата до „бога": „Навчи мене, Боже, яким мені бути, щоб я не був таким дурнем як ти..." В цей мент машкара розмальованого „божества", за яким стояв актор, граючи „бога", здрігалася й починалася його сердита лайка, де не можна було розібрати слів, але був схоронений ритм звичайної „матерщини".

В кіномистецтві за найбільш зразковий антирелігійний фільм треба вважати „Свято св. Йоргена". Це не визначає, що більш не було подібних фільмів (нпр. „Острів збігців"), але „Свято св. Йоргена" найбільш показовий. Він був пущений до виставки відразу майже по усіх кінотеатрах України. Мав різко протипапський характер. Фільм очорнював акт св. Вознесіння Господнього.

Зміст фільму намічав у тому, що двоє бандитів вирішили обікрасти церкву, де схоронювався одяг св. Йоргена. Одного з них випадково зачинили в храмі, а другий утік і щоб переховатись від поліції почав носити милиці й удавати себе за каліку. Тимчасом на наступний день припадало свято св. Йоргена й нарід поспішав до храму на урочисте Богослуження. Почалася молитва до св. Йоргена. Підчас неї зявляється до народу „уявний" Йорген, бандит, що використав свою зовнішню схожість зі справжнім Йоргеном для свого врятовання. Але народ ще вагається, чи це є дійсний Йорген і вимагає від нього чуда. В критичний мент, погляд „Йоргена" падає на його приятеля, що удає з себе каліку. Обережно кличе його до себе й наказує зняти милиці. Після деякого вагання останній їх знімає й відразу починає танцювати... бачучи, куди обернулась справа, вищі священики домовляються з „Йоргеном", відвозять його геть автом за місто, а народу оголошують, що „Йорген" „вознісся" на небо. Від його приятеля Франца відбирають милиці, кладуть їх до раки[5]), та постать самого Франца вимальовують як святого на церковних стінах. Останняж кадра фільму якраз виказує бандитське обличчя Франца з ореолом на голові, змальованого на весь зріст з написом „Франц блажений".

В музиці теж зявляється чимало творів написаних на антирелігійні зміісти. На наше щастя далеко переважаюча більшість їх була скомпонована московськими композиторами. Тут особливо в цьому відношенні проявив себе компоніст Корчмарев.

Антирелігійна пропаганда в народній пісні успіху не мала, що як не намагалися різні активісти ввести складені якимсь писакою рядки і мелодію за народню. Селянство продовжувало співати справжні народні пісні, а не навязані згори. Зате, по містах за допомогою комсомолу це переводилося лекше. Один час, нпр., була дуже поширена стара бурсацька пісня „Ой, на горі, горі..."

Ой, на горі, горі,
Там святії собори
Там святі збирались
Та празникувались
Со духами невидимі
Со ангели, серафими
Господе помилуй!
Наш батько[6]) в дорозі
В драбинчастім возі
Везе нам горілки
Чотири барилки.
Пийте, хлопці, ви горілку,
Ти, Гаврилко, грай на сопілку
День Рождества...
Архангельські дочки
Грають на скрипочки.
Гавриїл на дуду
Реве на всю губу.
Настазія плеще в руки
Підскакуючи до Луки,
День Рождества...
Сам Никола чесний
Взявся до почести
Збив на бакир шапку
Та й частує Гапку.
Крикнув, моргнув на Палажку
Щоб подала з медом пляшку.
Господи помилуй!
А далі Микита
Вже став вигонити,
За дрючок узявся
До святих озвався:
„Годі вже вам гомоніти
До вечірні краще йдіте!"
День Рождества.

Але в ній надто сильні були національні традиції, що могли б зашкодити більше, а ніж спопуляризувати антирелігійність. І вона швидко й несподівано зникла.

Над релігією в Советському Союзі був завішений меч на остаточне її знищення. І раптом війна 1941. року й „політичне воскресіння Церкви". Але ж це цілком протилежне до того, що було до війни, як це ми вже могли б помітити по кількох наведених прикладах...

Де були большевики до 1941. року, коли вони у своїй столиці Москві, зруйнували найбільшу церкву — храм Христа Спасителя й почали на місці його будувати Палац Рад височиною 415 метрів зі статуєю Леніна нагорі, того самого, що підтримав Маркса в його антирелігійнім вченні!

Киянин.

[5]) Труна де зберігаються мощі.
[6]) Нібн сам Бог.

(Докінчення зі стор. 1-шої)

пропорційного розвитку індустрії та міжнародної торгівлі і відповідної стабілізації цін на продукти. Лорд Брус домагався негайної міжнародної акції під цим оглядом.

АФП ШУКАЄ ЗВЯЗКІВ З БРИТІЙСЬКОЮ ЮНІЄЮ.

Екзекутивна Рада Американської Федерації Праці, яка відбуває свої засідання у Маямі, на Флориді, дискутує над внеском голови Федерації, Вилйема Ґріна, щоб дійти до порозуміння з Міжнародньою Транспортовою Юнією в Англії. Цей внесок має на цілі перевести порозуміння з цею організацією незалежно від Світової Федерації Транспортових Робітників, до якої належить американський Конгрес Промислових Організацій (СІО) і яка є опанована Советами. До транспортової юнії належать організації залізничників, трамвайовців, шоферів вантажних авт, разом два міліони робітників.

ГУБЕРНАТОР ДЮЇ ДОМАГАЄТЬСЯ „ВІДКРИТИХ ВОРІТ" ДЛЯ СКИТАЛЬНИКІВ.

Губернатор стейту Ню Йорк Тамес Е. Дюї в посланні до першої післявоєнної конвенції Жидівського Комітету Праці заявив, що Злучені Держави не можуть домагатися, щоби інші держави відкрили свої ворота для европейських скитальників, якщо того не зробить насамперед сама Америка. Він домагається зміни еміграційних законів, які вможливили б приїзд до Злучених Держав більшій кількості европейських переміщених осіб, без огляду на їх релігію та національність.

Про епископа-помічника в Пряшеві

У справі іменування епископа-помічника пряшівської дієцезії, наша редакція дістала з духовних кол в Европі такі інформації:

Чеська преса міста Праги подає вістку про іменування о. Василя Гопка епископом-помічником для Преосв. Павла Ґойдича, пряшівського ординарія. Для американських українців це не чужа справа, тому варт подати жмінку вісток про особу нового владики та про пряшівську епархію взагалі.

Пряшівська епархія це донька мукачівської епархії, опинилася під червоними. Від 1927 р. настоятелем пряшівської епархії є Преосв. Павло Ґойдич, Василіянин, спершу як апостольський адміністратор, а опісля як ординарій-епископ. Йому тепер 59-ий рік життя. Син священика, Степана Ґойдича і син своєї землі-Пряшівщини — із усіми її додатними й відємними рисами й обставинами.

Апостольська Столиця рішилася дати Преосв. Павлові помічника в особі о. Василя Гопка, теж уродженця Пряшівщини і сина пряшівської епархії. Йому тепер яких 50 років життя. Людина енергійна, правого характеру, роботяща, очевидно релігійна, і скромна і в своїм життевім шляху перейшла майже всі щаблі душпастирської діяльности, не тільки у невеличкім Пряшеві, але й у Празі. Кілька літ виконував о. Гопко душпастирські обовязки як парох одинокої на всю Чехословаччину греко-католицької парафії, і тоді своїм тактом і терпимістю зеднав собі симпатію як своїх вірних так і урядових чинників у Празі. У признанні його праці дістав від Апостольської Столиці титул монсіньора.

У десятому році візвано його з Праги на важний пост духовника в семинарії в Пряшеві. Тоді він викладав теж аскетику в Духовній Академії, заложеній еп. Павлом. Його становище було утруднене і складне тим, що богослови, а потім уже священики латинського обряду, по народності словаки, робили різні пакости богословам несловакам, а за підтримкою братиславського уряду намагалися напрасно зісловаччити гр катол. церкву у Пряшівщині, втягаючи нераз до неї акції й урядові чинники. Їх зазіханням противився о. Василь Гопко і це довело до того, що уряд замкнув платню духовника та ще намагався усунути його від впливів на виховання богословів. Та о. Гопко не подався, виказуючи при цім не лиш сталість, але й неугнутість характеру. Цей характер є запорукою, що на новім становищі о. Гопко буде знаменитою силою.

Труднощі в епархії виринули ще тому, що несподівано словаки почали переходити з латинського обряду на гр. катол. і ставати жонатими священиками. Це давало їм нагоду дружитися з нашими священиками і перетягати їх у словацький табор. Крім того такі священики-словаки ставали парохами в наших громадах і вели свою вертільницьку винародовляючу роботу. На такій підставі вони навіть жадали епископа словака, хоч їх усього на всього тут лише 25 відсотків. Коли Апостольська Столиця не пішла їм на руку, вони не дають за виграну, пакостять дальше і тим ускладнюють становище гр. катол. епископів. Хто знає шовінізм поляків у давній Галичині, такий розуміє, як то надуживається релігії для політичних цілей. Труднощі ще виринають з того, що деякі гр. катол. священи, між іншими і о. Степан Ґойдич, директор гімназії з московською мовою, брат епископа Ґойдича, насаджують в пряшівщині московщину, а це шкодить теж і релігійній ідеї. Жалко, що роля і доля подібного „діяча" о. Степана Фенцика не навчила цих людей нічого.

Словацький рух між греко-катол. вірними очолює не-словак, д-р Йосиф Піхенський, адвокат у Михайлівцях. Розумний спостерегач легко догляне, чим воно може скінчитися для епархії: одні пословачаться і перейдуть на латинство, інші помосковщаться і стануть большевиками та новомодними православними, а тоді прийде кінець пряшівській гр. катол. епархії. Серед того треба надіятися, що Бог відверне це лихо і додасть сил новому епископові повести діло в правильнім напрямку.

Поінформований.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 22. січня 1947 р. помер у 66. році життя

ІВАН ТИНДИК,

найстарший член у нашім 179 від. У. Н. Союзу в Ст. Луїс, Мо.

Покійний походив з села Судова Вишня, пов. Мостиська, Західна Україна. Був тихої вдачі і жертвував що тільки міг на народні цілі. Полишив у смутку жену Катерину, сина Івана, дочку Марію і затя Івана Медич та ближчу і дальшу родину.

Похорон відбувся 25. січня з дому жалоби до укр. гр.-катол. церкви, а відтак на цвинтар св. Петра й Павла. — В. Й. П.!

М. Паращак, секр.

Дня 20. січня 1947 року помер у 64. році життя

ПЕТРО БЕКІЦІ,

основник Тов. Рогатинщина, від. 396 У. Н. Союзу в Пітбурґ, Па., будучи урядником від заснування цего відділу в 1914 році. Був також два рази делегатом на конвенції У. Н. Союзу.

Покійний походив зі села Демянова, пов. Рогатин, Західна Україна Полишив у старім краю жену, дочку і внуки, та сина на скитальщині в Італії. Також 2 рідні сестри в Америці.

Похорон відбувся 22. січня 1947. — В. Й. П.!

І. Слободян, секр.

ТАРЗАН ч. 1529. Зазив до вбивства.

AS THE DOOR FLEW OPEN THE CHIEF RUSHED IN— "WHAT HAVE YOU DONE?" HE THUNDERED.

"DR. LONG'S SERUM," TARZAN ANSWERED, "HAS SAVED YOUR BOY FROM THE POISON THAT YOUR WITCH DOCTOR SUBSTITUTED."

"HURRY!" CRIED THE CHIEF. "WE MUST RESCUE THE NURSE—ZAGRU HAS HER!"

MEANWHILE, ZAGRU WAS INCITING THE MOB. "COME, WHO WILL CAST THE FIRST SPEAR AT THIS EVIL SPIRIT WHO POISONED THE CHIEF'S SON?"

Коли двері отворилися, до середини вгнався начальник. „Що ви зробили?„ загремів він.

„Сироватка д-ра Лонга врятувала життя твого сина від отруї, яку твій знахор йому подав" — відповів Тарзан.

„Спішім!" — закликав начальник. „Мусимо виратувати доглядачку... вона в руках знахора Загру".

Міжтим Загру підбурював товпу. „Ану спробуйте, хто перший кине спису на цю злу чарівницю, яка затроїла сина вашого начальника!"